

استاد عشق

نگاهی به زندگی و تلاش های
پروفسور سید محمود حسابی
پدر علم فیزیک و مهندسی
نوین ایران

Master Of Love

A look at the Life and Efforts
of Professor Seyed Mahmoud
Hessabi, Iran's Father of
Physics & Modern Engineering

www.kebook.ir

نگارش: ایرج حسابی

تهران ۱۳۹۷

حسابی، ایرج، ۱۳۲۹-

استاد عشق: نگاهی به زندگی و تلاش‌های پرفسور سید محمود حسابی، پدر علم فیزیک و مهندسی نوین ایران / نگارش ایرج حسابی. تهران: شرکت چاپ و نشر، سازمان اوقاف و امور خیریه، ۱۳۸۰.

۲۳۲ص: مصور.

ISBN: 978-964-422-097-5

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

Master of Love

پشت جلد به انگلیسی:

A look at the Life and Efforts of Professor Seyyed Mahmoud Hessaby
Iran's Father of Physics & Modern Engineering

چاپ اول: ۱۳۸۰. چاپ دوم الی ششم: ۱۳۸۱. چاپ هفتم الی دوازدهم: ۱۳۸۲. چاپ سیزدهم الی بیست و یکم: ۱۳۸۳. چاپ بیست و چهارم: ۱۳۸۴. چاپ بیست و پنجم و ششم: ۱۳۸۵. چاپ بیست و هفتم الی بیست و نهم: ۱۳۸۶. چاپ سی و یکم الی سی و سوم: ۱۳۸۷. چاپ سی و چهارم الی پنجاه و یکم: ۱۳۸۸. چاپ پنجاه و دوم الی پنجاه و پنجم: ۱۳۸۹. چاپ پنجاه و ششم الی شصت و ششم: ۱۳۹۰. چاپ شصت و هفتم الی هفتاد و دوم: ۱۳۹۱. چاپ هفتاد و سوم الی هفتاد و هفتم: ۱۳۹۱. چاپ هشتاد و هشتم الی نهم: ۱۳۹۲. چاپ هشتاد و هشتاد و یکم: ۱۳۹۴. چاپ هشتاد و دوم الی هشتاد و چهارم: ۱۳۹۵. چاپ هشتاد و پنجم الی هشتاد و هفتم: ۱۳۹۶. چاپ هشتاد و هشتم: ۱۳۹۷.

۱. حسابی، محمود، ۱۲۸۱-۱۳۷۱. سرگذشت‌نامه. ۲. فیزیک‌دانان - ایران - سرگذشت‌نامه. الف. ایران.

شرکت چاپ و انتشارات: سازمان اوقاف و امور خیریه. ب. عنوان.

۵۳۰/۰۹۲

QC ۱۶ / ۵

۱۳۸۰

۲۶۸۷۵ - ۸۰ م

کتابخانه ملی ایران

شرکت چاپ و انتشارات

سازمان اوقات و امور خیریه

استاد عشق

نگاهی به زندگی و تلاش‌های

پروفسور سید محمود حسابی

پدر علم فیزیک و مهندسی نوین ایران

Master Of Love

A look at the Life and Efforts of Professor
Seyyed Mahmoud Hessaby Iran's Father Of
Physics & Modern Engineering

نگارش: ایرج حسابی

ویرایش فنی: محمد سید اخلاقی

حروفچین: شیوا ناطقی

نمونه خوان: شیرین پورجانی

طراح جلد: فرزاد رجبی

لیتوگرافی، چاپ صحافی: شرکت چاپ و انتشارات

سازمان اوقات و امور خیریه

چاپ هشتم: بهار ۱۳۹۷

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

تمامی حقوق چاپ و نشر این اثر محفوظ است.

شرکت چاپ و انتشارات است.

شابک: ۹۷۸ - ۹۶۴ - ۴۲۲ - ۰۹۷ - ۵

ISBN: 978 - 964 - 422 - 097 - 5

چاپخانه، انتشارات، پخش و فروشگاه:

کیلومتر ۵ جاده مخصوص کرج، نیش سهراب شیشه مینا، تهران ۱۳۹۷۸۱۵۳۱۱

تلفن: (چهار خط) ۴۴۵۱۳۰۰۲، نمابر: ۴۴۵۱۴۴۲۵، انتشارات و فروشگاه: ۴۴۵۲۹۶۰۱

تلفن پخش: ۴۴۵۱۴۴۱۱، تلفکس پخش: ۴۴۵۱۴۴۲۵

پخش و فروشگاه شماره ۲:

پخش ماهریس: خیابان انقلاب اسلامی، خیابان اردیبهشت، خیابان لبافی نژاد به طرف کارگر،

جنب اغذیه‌فروشی، شماره ۲۶۶، واحد ۵، تلفن: ۶۶۴۸۲۱۵۰

انتشارات و پخش بییق: میدان انقلاب اسلامی، خیابان ۱۲ فروردین، بلاک ۲۹۴، طبقه اول، واحد ۵، تلفن: ۶۶۴۹۹۹۲۸-۹

در بیان اهمیت علم و دانش

تألیف

پیشگامان

کتابخانه

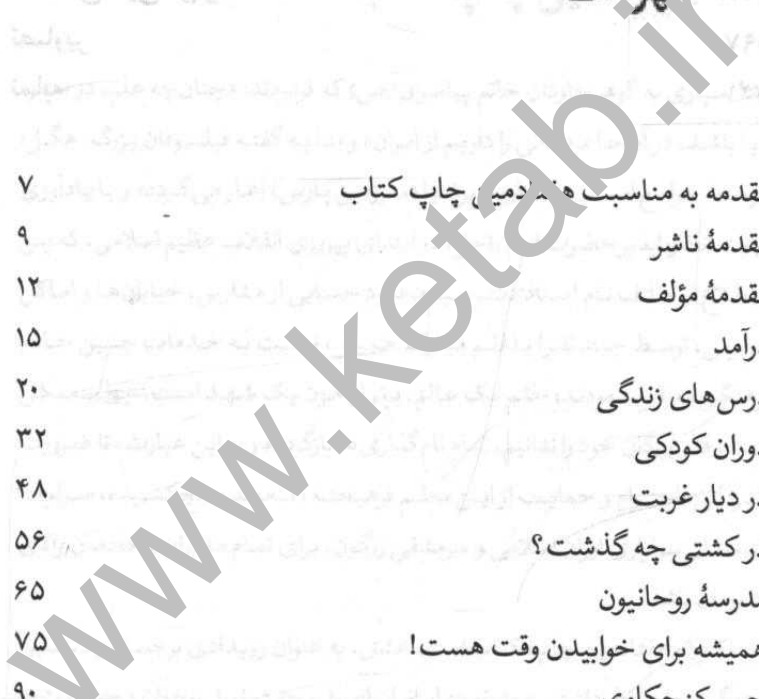
کتابخانه ملی و دولتی

پیشگامان

پیشگامان به مناسبت

نهریست چاپ کتاب

- ۷ مقدمه به مناسبت هفادمین چاپ کتاب
- ۹ مقدمه ناشر
- ۱۲ مقدمه مؤلف
- ۱۵ درآمد
- ۲۰ درس های زندگی
- ۳۲ دوران کودکی
- ۴۸ در دیار غربت
- ۵۶ در کشتی چه گذشت؟
- ۶۵ مدرسه روحانیون
- ۷۵ همیشه برای خوابیدن وقت هست!
- ۹۰ حس کنجکاوی
- ۱۰۳ کنفرانس هسته ای ژنو
- ۱۱۲ دیدار با اینشتین
- ۱۲۵ بازگشت به ایران
- ۱۳۷ مرگ بی قدره
- ۱۴۷ تأسیس دانشگاه تهران

۱۵۹	شجره‌نامه خانوادگی
۱۶۱	تحصیلات
۱۶۳	مشاغل و خدمات
۱۷۳	آثار استاد
۱۷۸	دانشتنی‌هایی درباره استاد
۱۹۷	نصایر
۲۲۱	مآیه

www.ketab.ir

مقدمه به مناسبت هفتادمین چاپ کتاب

با دل سپاری به گوهر - اهدان خاتم پیامبران (ص) که فرمودند: «چنان چه علم، در ستاره
ثریا باشد، در آن جا مردی را داریم از ایران» و بنا به گفته فیلسوفان بزرگ، هگل:
«توسعه جوامع انسانی، در تاریخ پرشیا (سرزمین پارس) آغاز می گردد» و با یادآوری
درایت انکارناپذیر حضرت امام راجع، در ابتدای پیروزی انقلاب عظیم اسلامی، که پس
از اطلاع از حذف نام استاد دکتر، میر محمد حسینی از مدارس، خیابان ها و اماکن
عمومی، توسط چند نفر! با قلم مبارک خوین، نسبت به خدمات چنین خادم
فرهنگی، مرقوم فرمودند: «قلم یک عالم، برتر از خون یک شهید است، چطور ممکن
است، قدر بزرگان خود را ندانیم، تمام نام گذاری ها بازگردد» و «این عبارت، تا ضرورت
قدردانی، احترام و حمایت از این معلم فرهیخته، متعجبانه ترویج کشیده، سرلوحه
آرزومندان سرفرازی ایران اسلامی و سرمشقی زرگون، برای تمام مدیران، خادمان والای
کشورمان باشد.

اکنون، هفتادمین چاپ کتاب استاد عشق، به عنوان رویدادی برجسته - بین
فرهنگی و با در نظر داشتن عمق توجه ایرانیان اصیل، چه در نسل نوجوان و جوان، و چه
در نسل های خادم و تجربه دیدگان جامعه، به همت سازمان معظم چاپ و انتشارات به
زیور چاپ آراسته شده است. نشان بزرگی از علایق ملت اندیشمند و دانش خواه
کشورمان، که نه تنها، به خود ما، بلکه، به جهانیان، ثابت می کند، هر یک از ما ایرانیان،
در بستر این تمدن ده هزار ساله، از هیچ کوششی، برای فراگیری دانش و پرداختن به
پژوهش، فروگذار نخواهیم کرد!

از آن جا که دست ما، از ساخت یک سریال یا فیلمی از زندگی پروفیسور حسابی، و جلب نظر ارزشمند مسئولان محترم صدا و سیما و صاحب منصبان سینمایی کشور، کوتاه مانده است، خوشبختانه، سازمان محترم چاپ و انتشارات، با شناخت کامل، برای یک برنامه ریزی درست، در جهت استحکام زیربناهای نگاهدارنده فرهنگی آینده سازان ایران زمین، برای چاپ این زندگی نامه آموزنده، مشتمل بر ۱۶ خاطره برگزیده، از میان بیش از ۷۰۰ داشته مکتوب از استاد حسابی، همت والایی نموده اند، که به تبع آن، امروز، مردم آزاده، متعهد و آرزومند افتخارات ملی و اسلامی، شاهد پرغرور هفتادمین دوره چاپ این کتاب می باشند. نقطه نظرات خوانندگان، با کمال افتخار به ما نشان می دهد، که مطالعه این اثر، به اساس ایمان و اعتقاد، حس میهن دوستی، خودشناسی، فداکاری، تحمل سختی ها و قراری عری راسخ، در خدمت نامحدود را، یادآور می شود.

با مشاهده این استقاله نظیر، همواره، سپاس گزار مجموعه پرارزش سازمان چاپ و انتشارات و تلاش های بیادانه ریزی مدیران و دست اندرکاران آن بوده و هستیم تا گفته پروفیسور حسابی را، ملکه نفس و لب و لسان هر یک از جوانان و نوجوانان کشور، به یک کشور به تعداد توپ و تانک آن نیست، بلکه بستگی به میزان شرکت آن کشور در پیشرفت فرهنگ و علوم جهانی دارد.» تا ما از دست دادن آن، عرق جبین و عشق عمیق به این سرزمین کهن را سرمایه اصلی اندیشه فرد و یادآور خدمت به کشور عزیزمان بدانیم و سرافرازی را برای امام میهن به ارمغان بیاوریم.

ان شاء الله... با این تجربیات برگزیده خواهیم توانست، به مدد همان حامیان گرانمهر، بخش های آموزنده دیگری از زندگانی استاد را به زیور چاپ و انتشارتیم و بهترین راهنما را برای نسل های بعد برپا داریم تا تلنگری باشد بر هوشمندی اربابان رسانه های گروهی که متوجه این الگوهای ارزشمند شده، تمایلی جمعی را برای به هیچ گرفتن دشواری های تحمیلی نشان دهند و نهایتاً راه استواری، پایداری و تلاش را با ترغیب مؤثر جامعه، بر اساس معرفی الگوهای ممتاز فرا راه آینده این سرزمین مقدس نمایند.

بنیاد پروفیسور حسابی

مقدمه مؤلف

هنرمانی که در نخستین بار، کتاب/استاد عشق برای چاپ آماده می‌شد؛ فرصت مناسبی در اختیار بود، تا بتوانم، از جمع فرهیختگانی که در تهیه و چاپ این اثر مرا همراهی کردند، سپاس‌گزارى کنم.

اکنون که به واسطه ازات آلبی ملت ارزشمند ایران، نسبت به معلمین عاشق این سرزمین و خادمان آن به توسعه ملی و زیربنایی کشور، این کتاب مورد قبول طبع نکته‌سنج آنان قرار گرفته است، و در اندک مدت، به چاپ هشتم رسیده، در صدد برآمدم، تا از این کوتاهی، که در این خدمت فرهنگی، نقش و سهمی ارزنده داشته‌اند، نام ببرم و بدین وسیله از زحمات و تلاش‌های صمیمانه آن‌ها قدردانی نمایم.

لازم می‌دانم، از کلیه عزیزان واحد انتشارات که از منغله روف چینی، تا طراحی، ویراستاری و چاپ این کتاب، همکاری داشته‌اند، به ویژه سرکار خانم میرزاخان، مدیریت محترم انتشارات سازمان چاپ و انتشارات، تشکر نموده، امتنان خالصانه خود را تقدیم می‌دارم.

در این جا، شایسته است، مراتب امتنان خود را، از همراهی‌های معنوی و فرهنگی خواهرم خانم انوشه حسابی، عضو هیأت علمی دانشگاه، در راستای گردآوری خاطرات استاد، ابراز نمایم.

همچنین از کوشش‌های بیست ساله همیاران بنیاد پروفیسور حسابی، که در پیشبرد امور اداری و اجرایی آن، نقش بسزایی داشته‌اند، به ویژه آقای باقری، خانم مهدوی و خانم آبنوسی، سپاس‌گزاری کنم.

در ارتباط با امور فرهنگی بنیاد، به ویژه امر تدوین کتب و گردآوری خاطرات استاد و به تنظیم آن‌ها، شایسته است از همکارانم، خانم هلال‌زاده و خانم لاجوی، صیقلاً قدردان باشم.

همین‌طور، در رابطه با تهیه، تنظیم و گردآوری تصاویر مربوط به زندگانی، خدمات... و حقیقتاً استاد، به ویژه تنظیم و آرشیو آن‌ها، لازم است، از زحمات آقای پرتوی، خبرنگار، عکاس پرتلاش مطبوعات کشور، تشکر نمایم. فرصت را مغتنم دانسته، از کوشش‌های آقای مولائی و خانم سعیدی، همیاران رسانه‌ای بنیاد استاد، رای در سترس نمودن منابع، و مصور نمودن دقیق و بسیار با سلیقه خاطرات استاد، تشکر می‌کنم.

تجربه یک دهه فعالیت مستمر موزه پژوهش‌های حسابی، نشان داده است، که این مکان فرهنگی، مانند بسیاری از قسمت‌های شایسته آنجا، منزل استاد، نقش آموزنده‌ای، در جهت روشن‌بینی و آگاهی‌رسانی، برای دانش‌جویان جوانان کشورمان، به عهده داشته است، که بدین وسیله، از هم‌کوشی و همیاران بیست ساله آقای پیدا، و کوشش‌های پیگیر آقای بدیع، قدردانی می‌نمایم.

اما نکته‌ای که نباید ناگفته بماند، این است که، استاد حسابی همواره با این عقیده بودند، که توفیقاتی که علی‌رغم تمام سختی‌ها، در زندگی سب نمودند، مدیون وجود دوزن، یعنی مادر و همسرشان می‌باشد.

همان‌طور که در کتاب *استاد عشق* ملاحظه خواهید فرمود، این نوشتار، نمادی از فداکاری‌ها و ارزش‌های والای انسانی و فرهنگی است، که توسط آن دو بانوی نمونه و برجسته، به منصفه ظهور رسید، و موجب همه پیشرفت‌ها و موفقیت‌های پروفیسور حسابی گردید، که در این جا بهترین دروهای خود را، به

روح پرفتوح خانم گوهرشاد حسابی (مادر استاد) و مادرم، خانم صدیقه حائری (همسر استاد)، تقدیم می‌دارم.

شایسته است اشاره نماید، که به طور قطع، روح استاد، از بسیاری عزیزان گرانقدر، که ذکر نام آن‌ها در این مقال نمی‌گنجد، و در راستای توفیقات فرهنگی و ملی این کشور، از هیچ کوشش و فداکاری دریغ ننموده‌اند، همواره شادمان می‌باشند.

بدیهی است، نشانه پرارزش قدردانی عموم فرهنگ‌خواهان میهنمان، ابراز لطف است، که این بزرگواران، با استقبال از چنین آثار فرهنگی، ابراز می‌دارند. روح استاد، به وسیله از چنین خوانندگان ارجمند، بافراست، بیدار دل و پاک‌نهاد، که همواره با حمایت‌های ژرف خود، به تجربیات، خدمات و تلاش‌های آرزومندان و پروردگان زیربنایی کشور، مانند استاد حسابی، ارج می‌گذارند، و با ابراز علاقه و دل‌بستگی خویش، به این معلمین عاشق هموطنشان، برای تداوم و پرورش این بنیاد میهن عزیزمان و سربلندی این سرزمین کهن، پشتیبانی‌های مردمی خود را نمایان می‌سازند، تقدیر می‌نماید.

بنیاد پروفیسور حسابی

ایرج حسابی